100 ROCZNICA POWOŁANIA POLICJI PAŃSTWOWEJ 1919-2019

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na powierzonem mi stanowisku pożytek Państwa Polskiego oraz dobro publiczne mieć zawsze przede oczyma; Władzy zwierzchniej Państwa Polskiego wierności dochować; wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu, przepisów prawa strzec pilnie, obowiązki swoje wypełniać gorliwie i sumiennie, rozkazy przełożonych wykonywać dokładanie, tajemnicy urzędowej dochować. Tak mi Panie Boże dopomóż."

Rota przysięgi służbowej- aneks do art.30 o Policji Państwowej.

Na zdjęciu funkcjonariusze Policji Państwowej IV Okręgu – lubelskiego.

24 lipca 1919 r. Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę o Policji Państwowej. W tym momencie wszystkie jednostki milicji, policji komunalnej oraz straży (obywatelskiej, komunalnej) oraz inne formacje o tym charakterze działające w całym kraju przestały istnieć. Nowo powstała formacja miała odpowiadać za ochronę bezpieczeństwa, spokoju porządku publicznego.

Ustawa z 24 lipca 1919 r. stanowiła, iż Policja jest przystosowana do administracyjnego podziału państwa ustanawiając:

a) komendy okręgowe, łączące kilka lub kilkanaście komend powiatowych;
b) komendy powiatowe, odpowiadające terytorialnie powiatom;
c) komisariaty, obejmujące większe miasta w powiatach lub dzielnice w dużych miastach;
d) posterunki stałe w gminach.

W miastach, stanowiących samodzielną jednostkę administracyjną, Policja była organizowana na prawach komendy powiatowej lub okręgowej.

Przy komendach okręgowych do spraw dochodzenia przestępstw istniały urzędy śledcze.

Na zdjęciu: odznaka służby śledczej.

Początkowo powołano 6 komend okręgowych: warszawską, kielecką, lubelską, białostocką oraz miasta stołecznego Warszawy.

Do 1925 r. utworzono 16 komend okręgowych i Komendę Główną Województwa Śląskiego. Komendy okręgowe przyjęły numerację od I do XVI i obejmowały swym zasięgiem poniższe okręgi:

I okręg warszawski,
II okręg łódzki,
III okręg kielecki,
IV okręg lubelski,
V okręg białostocki
VI okręg m. st. Warszawy
VII okręg krakowski,
VIII okręg lwowski,
IX okręg tarnopolski,
X okręg stanisławowski,
XI okręg poznański,
XII okręg pomorski,
XIII okręg wołyński,
XIV okręg poleski,
XV okręg nowogródzki,
XVI okręg wileński

Na zdjęciu: Orzeł policyjny

Na zdjęciu: Funkcjonariusze Policji Państwowej z Lublina I połowa lat dwudziestych

Na czele Policji w państwie stał Komendant Główny Policji podległy bezpośrednio Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Komendanta Głównego Policji mianował Naczelnik Państwa na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych

Komendantowi Głównemu Policji podlegali bezpośrednio komendanci okręgowi, którzy sprawowali zwierzchnią władzę Policji w okręgu i załatwiali wszelkie sprawy związane z organizacją, administracją, uzupełnieniem i wyszkoleniem Policji w okręgu.

Na czele urzędów śledczych stali naczelnicy Policji śledczej podlegli bezpośrednio komendantowi okręgowemu Policji.

Na czele Policji w powiecie stal komendant powiatowy. Wyższych funkcjonariuszy Policji Państwowej mianował Minister Spraw Wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji.

W okresie międzywojennym funkcje Komendanta Głównego Policji pełniło 6 policjantów tj:

1) inspektor generalny **Władysław HENSZEL** (17 czerwca 1919 r. – 20 kwietnia 1922 r.);

2) inspektor generalny **Wiktor Zygmunt SAS HOSZOWSKI** (20 kwietnia 1922 r. – 17 marca 1923 r.);

3) pułkownik **Michał BAJER** (17 marca 1923 r. – 1 lipca 1923 r.);

4) inspektor generalny **Marian GORGONIUSZ BORZĘCKI** (1 lipca 1923 r. – 5 listopada 1926 r.)

5) pułkownik **Janusz Zygmunt Jagrym MALESZEWSKI** (5 listopada 1926 r. – 24 stycznia 1935 r.);

6) generał brygady **Józef Ignacy Kordian ZAMORSKI** (24 stycznia 1935 r. – 17 września 1939 r.).

Odnosząc się do komendantów Głównych Policji Andrzej Misiuk, w swojej książce dotyczącej Policji Państwowej stwierdził, że *„…największe predyspozycje do kierowania służbą bezpieczeństwa mieli M. Borzęcki i W. Hoszowski. Marian Gorgoniusz Borzęcki był członkiem Straży Obywatelskiej oraz Milicji Miejskiej. W listopadzie 1918 roku został mianowany naczelnikiem Wydziału Policji w MSW. Następnie pełnił stanowisko naczelnego inspektora Policji Komunalnej. Odegrał dużą rolę w pracach nad ustawą o Policji Państwowej. Z kolei Wiktor Hoszowski był oficerem austriackiej żandarmerii. Pełnił następnie funkcje dowódcy żandarmerii przy Okręgu Generalnym Lwów. W listopadzie 1919 roku został mianowany komendantem Policji w Małopolsce. Władysław Henszel, pełniąc funkcję komendanta głównego, nie zdołał doprowadzić do szybkiego i poprawnego zorganizowania Policji Państwowej, która w dalszym ciągu pozostawała na etapie organizacyjnym. Natomiast pułkownik Michał Bajer (dawny oficer rosyjski i członek II Korpusu Polskiego) ze względu na krótki czas pełnienia tej funkcji nie odegrał większej roli w pracach struktur policyjnych…”*

Na zdjęciu: Funkcjonariusze Policji Państwowej z Lublina I połowa lat dwudziestych

Na zdjęciu: Prawdopodobnie odprawa Komendantów Posterunków Policji podlegających Komendzie Powiatowej PP w Lublinie, rok 1938.

Tym niewielkim opracowaniem rozpoczynamy szereg publikacji dotyczących 100 rocznicy powołania Policji Państwowej ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących Policji w województwie lubelskim w tym Komendy Powiatowej Policji we Włodawie w latach 1919-1939.

Źródła:
-A. Misiuk, Policja Państwowa 1919–1939, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996,
-P. Majer, Ustawy Polskiej Policji (1791–1990). Źródła z komentarzem, Szczytno 2007’
-A. Misiuk, Policja Państwowa 1919–1939,
-zdjęcia: internet - wcn.pl, zbiory prywatne.